

Ловлять птицю також за поміччю соколів, які прилітають з Абхазії. Вино, правду кажучи, дуже дороге, так само як і оливкове масло».

Про Україну, та особливо військові події, зустрічається досить багато відомостей також в найстарших часописах, що виходили у Західній і Центральній Європі. Само собою зрозуміло, що ці інформації черпано з уст різних подорожників та інших людей, що мали торговельні та подібні звязки з Україною.

Наприклад вже в першому числі урядового французького тижнезика «Gazette de France», що вийшов у Парижі в перших днях травня 1631 р. читаємо: «Становище Туреччини погіршилося ще тому, що Козаки на своїх чайках увійшли в Чорне Море, прямуючи до Царгороду. В дорозі вони зруйнували Мізену та інші міста, що належать султанові».

В числі 81. того самого часопису здибуємо також прецікаві відомости про чотиридесятитисячний відділ кінних українських козаків під проводом Тараського, який під прапором цесаря воював у Люксембурзі проти французьких військ генерала де Суассона. Після першої невдачі «Козаки напали на французів зі жажливим галасом; наші люди (французи), не звикли до такого галасу, так перелякалися, що кинулися тікати і відступили до болота на другому березі річки...»

Дня 14.IX. 1638 р. читаємо: «Козаки повстали проти польського короля і годяться на замирення тільки на трьох умовинах: 1) Щоби їм залишити свободу релігії, яка в них протестанська (sic!) з усіми правами й привілеями, що їх скасував варшавський сойм; 2) Щоби польське військо приходило на Україну лише на випадок найбільшої небезпеки; вони самі захищатимуть свої кордони проти татар; 3) Щоби скасувати реєстр 6.000 козаків».

(Далі буде)

В. М. Ричка (Київ)

Унікальна антологія історичних свідчень про Україну

Пропонована увазі читачів «Українського історичного журналу» збірка нарисів Володимира Січинського «Чужинці про Україну: Вибір з описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть» справді є унікальною. У ній наводяться цікаві свідчення з історії України від найдавніших часів і до кінця XIX ст., що залишили після себе іноземні мандрівники, дипломати та письменники, які в різний час побували там. Подібної антології — різноманітної за змістом, значної за обсягом — ще не було у вітчизняній історіографії. Ця книга витримала три видання (1938, 1942, 1946 рр.), але для радянського читача вона ніколи не була доступною. Втім, для широкого кола шанувальників української історії та мистецтва лишалися невідомими й інші праці Володимира Січинського (1894—1962 рр.)

Хто ж вона, ця людина, чие ім'я супроводжує майже цілковите мовчання радянської історіографії?

Володимир народився у Кам'янці-Подільському у родині відомого історика Поділля, православного священика Юхима Січинського (Січинського). Початкову освіту хлопець здобув у рідному місті. Пізніше він продовжив навчання у Петербурзі, в інституті цивільних інженерів. Бурхливі революційні події 1917 р. перекреслили намір юнака завершити освіту. Він повертається додому, а потім ... опиняється в еміграції.

Жага знань знову привела Володимира, вже зрілу людину, на студентську лаву. Він став студентом Празького університету (1923—1926 рр.). Водночас (з 1923 р.) читає лекції у Празькому Українському педагогічному інституті. В 1940 р. Володимир Юхимович став професором Українського Вільного Університету у Німеччині. В 1949 р. він перебирається до Нью-Йорка.

В. Ю. Січинський був людиною різнобічних творчих інтересів. Витончений мистецтвознавець, графік та історик, він знайшов себе і в архітектурі. За його проектами збудовано церкви в Америці, Бразилії та Канаді¹. Перу вченого належить чимало праць з історії архітектури та мистецтва. Ряд з них він присвятив дослідженню творчості Олександра-Антонія Тарасевича, Григорія Левицького, Георгія Нарбута та ін. Учений опублікував також кілька «Альбомів» — про українські орнаменти.

Книга «Чужинці про Україну» підготовлена В. Ю. Січинським для широкого кола читачів. Вона відразу ж після виходу у світ (1938 р.) привернула до себе їхню увагу. Тому одне празьке видавництво її перевидало у 1942 р. У передмові до нього автор, зокрема, зауважив, що «успіх першого видання і прихильна оцінка літературною критикою цієї книги спрямували автора до дальшої інтенсивної праці над розшуком і спрацьовуванням чужинецьких матеріалів про Україну. Крім того, у першому львівському виданні, через обмеженість розміру книги, могла бути вміщена лише частина виготовлених матеріалів і то в скороченому вигляді. Тому це друге видання є значно поширене, передовсім новими авторами, а також доповненнями текстів тих авторів, які вже були у першому виданні»². Звичайно, сучасна наука значно просунулася вперед у справі текстологічного дослідження історичних пам'яток та інтерпретації їх змісту. Проте ця історіографічна пам'ятка продовжує зберігати свою наукову та пізнавальну цінність. Тому редакція «Українського історичного журналу» й вирішила розпочати публікацію цього твору.

Чимало праць авторів, фрагменти яких уміщені на сторінках цієї книжки, вже надруковані в ряді видавництв країни. Йдеться, зокрема, про славнозвісний «Опис України» Гійома Левассера де Боплана, «Історію» Л. Диякона, «Про управління імперією» Константина Багрянородного (Порфирородний) тощо. Тому редакція вважає недоцільним дублювати ці фрагменти на сторінках часопису. З технічних причин ми не вмішуватимемо картосхеми та інші ілюстрації, що прикрашають оригінал. Видання книги здійснюється без редакторського втручання в текст. Зберігається прийнята автором форма цитування першоджерел.

¹ Див.: Енциклопедія українознавства. — Paris; New York, 1976. — Т. II/8. — Р. 2847—2848.

² Січинський Володимир. Чужинці про Україну: Вибір з описів подорожей по Україні та інших писань чужинців про Україну за десять століть. 2-е випр. і значно допов. видання. — Прага, 1942. — С. 12. Тут і далі тексти з книги В. Січинського друкуються за цим виданням.